
Kronika

Na oder je Dom postavil Fr. Lipah. Zrežiral ga je brez posebnih pretenzij, brez frapantno izvernih črt, s skromnimi sredstvi, kakršna pač ustrezajo delu samemu in s pošteno, odkrito ljubeznijo, ki jo zahteva originalna domača stvar. Tudi igralcem je očitno prijalo domače ozračje Doma, dasi nimamo izrazito kmetskih tipov. Morda se nam kdaj v to razvije Gregorin. Za enkrat so razodevali več ljubezni do stvari nego umetniških vrlin. Globokih tonov niso našli, a kar so dali, je bilo pristno in nepopačeno. Edino nositeljica drame — Marija Vera — je posegla globlje. A ne posrečeno v celoti. Nji, interpretki velikega stila, je bil okvir pretesen; lik Ane, kot ga je izdelala, je mestoma pogrešal notranje resničnosti. To je bil samo odlomek nečesa velikega, ni bil lik iz cela. Prepričujoča podoba slovenske matere to ni bila.

Fran Albrecht.

Program našega narodnega gledališča za bodočo sezono? «Jutro» z dne 6. septembra 1924., št. 211., je prineslo intervju z upravnikom ljubljanskega narodnega gledališča, g. M. Hubadom, glede njegovih načrtov za bodočo sezono. V dotičnem članku je tale pasus: «V zadovoljstvo nedeljskih obiskovalcev se uvedejo operetne predstave. Prvi pride na vrsto Joh. Straussov «Netopir», ki je postal že prava klasična opereta. V daljših presledkih ji bosta sledili ‚Cigan baron‘ in Nedbalov ‚Modri mazur‘. Če se bo zadosti občinstva zanimalo za te predstave, se bodo uvrstile med abonma.»

Ta izjava upravnika našega **narodnega** gledališča — pod premiso, da je pravilno reproducirana — se mi zdi toliko važna, da ni mogoče iti tiho mimo nje. Zakaj odkriva nam smernice upravnika, ki se mi zdi, odkrito rečeno, naravnost škodljive za naš kulturni razvoj.

Naše gledališče je narodni, državni zavod, za katerega celokupni jugoslovanski narod žrtvuje mnogo denarja. Samo ob sebi umevno se zdi, da te žrtve niso dane zato, da bi Ljubljančani imeli svoje «circenses». Opravičljive in koristne so take žrtve le, če naše narodno gledališče opravlja resno kulturno delo. V zgoraj citiranih smernicah pa, žal, ne morem videti drugega kot pot, ki pelje stran od narodne kulture. Naziranje, da naj zadovoljstvo nedeljske publike odloča o tvorbi repertoarja, ni nič drugega, kot obnovljeni kulturni princip «Kranove kobile».

Ali pa morda misli uprava nedeljsko publiko privedi v naročje višje muzikalne kulture s tem, da jo pita z nizkimi glasbenimi produkti? Ali misli uprava nedeljsko publiko vzgojiti k dobremu glasbenemu okusu s tem, da ji najprej nudi neokusna dela?

Vem, da je že v preteklih sezonah uprava tudi v drami hotela uvesti nekake «ljudske» igre. Toda sam repertoar preteklih sezon in število repriz posameznih iger bi bilo moglo upravo poučiti, da je na primer «Hamleta» za našo publiko šteti med «ljudske» igre. («Hamlet» je imel v eni sezoni 18 repriz.) Že ta fakt bi bil upravi lahko pokazal, da duševnost našega naroda ni taka kot duševnost Dunajčana, na kateri bohotno raste dunajsko-židovska opereta s svojim osladno-sentimentalnim značajem. Mislim, da nam ne obeta nikake kulturne koristi, če nas uprava seznanja z dunajsko psiho, po kateri menda tudi nimamo nikake neobhodne potrebe. Tako potrebo čutijo pri nas kvečjemu oni kulturno nezavedni krogi, kateri so še vedno fascinirani po bivši avstrijsko-nemški kulturi in za katere še danes Dunaj pomenja neko edino zveličavno kulturno Meko.

A. L.

Urednikov «imprimatur» dne 2. oktobra 1924